

Adli Rapor Düzenlenen Erişkin Olgularda Cinsiyet Farklılığının Değerlendirilmesi

Evaluation of Gender Differences in Adults Forensic Cases

Yeşim GÖK^a, Yasemin BALCI^a, Ümit ÜNÜVAR GÖÇEOĞLU^a, Burcu ERSOY^a

^aMuğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp ABD, Muğla, TÜRKİYE

ÖZET Amaç: Adli tıpta cinsiyetlere göre olay türü dağılımının değerlendirilmesi, şiddet ve suç önleme çalışmaları açısından önemlidir. Bu çalışmada, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Tıp Polikliniğinde adli rapor düzenlenen erişkin olgularda, cinsiyet farklılığını ortaya koyarak; cinsiyetlere göre olay türü dağılımını değerlendirmek, bölgesel özellikleri ortaya koymak, suç önleme çalışmaları açısından cinsiyete dayalı farklılıklara yönelik önlemler geliştirebilmek amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** 01.06.2014-31.12.2018 tarihleri arasında düzenlenen adli raporlar arasında 18 yaş üstü olgulara ait raporlar retrospektif olarak irdelenmiştir. Olgular yaş, cinsiyet, hangi tür olay nedeniyle rapor talep edildiği, rapor talep eden birimler, olay tarihi, travma ve kaza türleri, yaralanma ağırlığı ve rapor sonuçları açısından değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Toplam 7.556 rapordan 6.449 (%85,3)'ü 18 yaş üzerindeki erişkin olgular için düzenlenmiştir. Erişkin olguların 4.529 (%70,2)'u erkek, 1.920 (%29,8)'si kadın, erkek/kadın oranı: 2,4'tür. En fazla rapor talebi, polis merkezlerinden olmuştur (%64,1). Erkek olgu sayısı travma nedeniyle başvuranlarda kadınlara göre daha yüksek, kadın olguların sayısı intihar girişimi ve cinsel istismar nedeniyle başvurularda erkeklere göre daha yüksektir ($p<0,001$). Travmalı olguların %73,1'i erkektir. Kırk yaş altındaki olgularda cinsel istismar ve intihar girişimleri fazla, 40 yaş üstü grupta travma, kaza nedeni zehirlenmeler, adli psikiyatrik başvurular daha fazladır ($p<0,001$). **Sonuç:** Cinsiyete göre adli olgu türleri, bölgesel farklılıklar göstermektedir. Muğla ilinde, son yıllarda kadın adli olgu sayısında artış olmuştur. Travma nedeni ile başvuranlarda erkek, intihar girişimi ve cinsel istismar nedeniyle başvuranlarda kadın oranı istatistiksel olarak yüksektir. Toplumsal olarak şiddetle mücadele eğitimlerine ağırlık verilmeli ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik farkındalık çalışmaları artırılmalıdır.

ABSTRACT Objective: Evaluation of event distribution according to gender in forensic medicine is important for prevention studies of violence and crime. In this study, gender difference was shown in adult forensic cases in Forensic Medicine Outpatient Clinic-Muğla Sıtkı Koçman University Training Research Hospital. The aim is to evaluate the distribution of event types by gender, to reveal regional characteristics, to develop measures for gender-based-differences in crime prevention studies. **Material and Methods:** The reports of upper age of 18 patients, between 01.06.2014-31.12.2018, were reviewed retrospectively. The cases were evaluated in terms of age, gender, event, requesting units, event date, severity of injury. **Results:** Of the total 7556 reports, 6449(85.3%) were prepared for adults (upper 18-year-old). 4529 of the adult cases were male (70.2%), 1920 (29.8%) were female, male/female ratio:2.4. The most frequently requested unit was police centers (64.1%). The number of male was higher than women in trauma events, the number of female was higher than male in suicide attempt and sexual abuse ($p<0.001$). 73.1% of trauma cases were male. Sexual abuse and suicide attempts were higher in patients under 40 years old, trauma, accidental poisoning and forensic psychiatric admissions were higher in patients over 40 years old ($p<0.001$). **Conclusion:** Forensic event types show regional differences according to gender. In Muğla, the number of female has increased in recent years. Males were higher in trauma, females were higher in suicide attempts, sexual abuse events. The prevention trainings should be emphasized, awareness studies on gender equality should be increased.

Anahtar Kelimeler: Adli tıp; adli rapor; cinsiyet farklılığı; kadın; erkek

Keywords: Forensic medicine; forensic report; gender differences; female; male

Adli tıpta cinsiyete göre olay türü dağılımının değerlendirilmesi, şiddet ve suç önleme çalışmaları açısından önemlidir. Adli olgular ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, doğrudan cinsiyet farklılığını

çalışan bir çalışma ülkemizde bulunmamaktadır. Çalışmalar, acil servislere ya da adli tıp polikliniklerine başvuran olguların genel değerlendirmesini içermektedir.¹⁻¹⁴ Adli olgu türleri bölgeden bölgeye, ilden ile

Correspondence: Yeşim GÖK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp ABD, Muğla, TÜRKİYE/TURKEY

E-mail: yesimgkk@gmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences.

Received: 12 Jan 2020

Received in revised form: 27 Mar 2020

Accepted: 04 Apr 2020

Available online: 21 Apr 2020

2619-9459 / Copyright © 2020 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

kadın ve erkek cinsiyetine göre farklılık gösterebilmektedir. Çalışmaların çoğunda, kadın erkek dağılımı verilmiş ve cinsiyete göre olay türü dağılımı değerlendirilmiştir. Cinsiyet farklılığı ve adli tıp anahtar kelimeleri ile yapılan aramalarda ise intihar girişimleri, cinayetler, fetal yaralanmalar ve alkol ilişkisi gibi olaya spesifik çalışmalarda cinsiyet farklılıklarının çalışıldığı görülmüştür.¹⁵⁻²⁰

Ülkemizde yapılan adli olguların derlendiği çalışmalarda, kadın olgu oranlarının tüm adli başvurularda %22-35 arasında değiştiği bildirilmiştir.¹⁻⁸ İllere göre farklılıklar içermekle birlikte adli olay türlerine göre cinsiyet farklılıklarında; trafik kazaları, kesici-delici alet yaraları, etkili eylemler, ateşli silah yaraları, düşme ve elektrik çarpmalarında erkek olguların çoğunluğundan, intihar girişimleri ve zehirlenmelerde kadın olguların çoğunluğundan bahsedilmektedir.^{1,2,4,9,10}

Bu çalışmada, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Tıp Polikliniğinde, adli rapor düzenlenen erişkin olgularda cinsiyet farklılığını ortaya koyarak; cinsiyetlere göre olay türü dağılımını değerlendirmek, bölgesel özellikleri ortaya koymak, suç önleme çalışmaları açısından cinsiyete dayalı farklılıklara yönelik önlemler geliştirebilmek amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi (MSKÜ TF) Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Tıp Polikliniğinde, 01.06.2014-31.12.2018 tarihleri arasında adli rapor düzenlenen 18 yaş ve üstünde olan olguların raporları, retrospektif olarak değerlendirilmiştir. Olgulara ait yaş, cinsiyet, hangi tür olay nedeni ile rapor talep edildiği, rapor talep eden birimler, travma olgularında yaralanma ağırlığı ve rapor sonuçları incelenmiştir. Çalışmamız, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yapılmıştır.

Olay türleri; travma (etkili eylem, trafik kazası, eş şiddeti, aile içi şiddet, iş kazası, düşme, ateşli silah yaralanması, diğer kazalar, kesici-delici alet yaralanması, hayvan saldırısı, elektrik çarpması), cinsel istismar, kaza orijinli intoksikasyonlar, intihar girişimleri, adli psikiyatri olguları ve diğer (alkol tetkiki, malpraktis, yaş tahmini, uyutucu-uyuşturucu-

uyarıcı madde tetkiki, diğer olaylar) olmak üzere 6 gruba ayrılmıştır.

Bazı olay türleri ile ilgili olarak ileri yaşta rapor talebi az olduğundan, istatistiksel değerlendirme yapabilmek amacıyla, olgular; erişkin yaş grubunun yaklaşık ortası olarak değerlendirilen 40 yaş altı ile 40 yaş ve üstü şeklinde iki yaş grubuna ayrılmıştır.

Veriler SPSS 22 Paket İstatistik Programı yardımıyla değerlendirilmiştir. Veriler, frekans (yüzde) olarak açıklanmıştır. Kategorik değişkenler arasındaki farklılık Fisher exact ki-kare testi ile incelenmiştir. Araştırma için Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun 14.03.2019 tarih ve 42 karar no.lu onayı alınmıştır.

BULGULAR

Bildirilen tarihlerdeki 4,5 yıllık süreçte MSKÜ-TF Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Tıp Polikliniğinde toplam 7.556 rapor düzenlenmiştir. Rapor düzenlenen olguların 6.449 (%85,3)'ü 18 yaş ve üzerindeki erişkin olgulardır. Erişkin olguların 4.529 (%70,2)'ü erkek, 1.920 (%29,8)'si kadındır. Erkek/kadın oranı: 2,4'tür. En yaşlı olgu 104 yaşında komşusundan şiddet gören kadın olgu olup, olguların yaş ortalaması 35,4 ±14,1'dir. Erkeklerin yaş ortalaması 35,2±13,9, kadınların yaş ortalaması 35,8 ±14,6'dır.

Erişkin adli olguların rapor düzenlenen yılı ve cinsiyete göre dağılımı **Tablo 1**'de görülmektedir.

Polikliniğimizde rapor düzenlenen kadın olgu sayısında, yıllar içerisinde anlamlı derecede bir artış olduğu gözlenmektedir (p>0,05).

Olguların rapor talebiyle gönderildikleri ilçelere ve cinsiyete göre dağılımına bakıldığında; her iki cinsiyette en fazla olgunun merkez ilçeden gelmiş olduğu, bunu Yatağan, Köyceğiz ve Ula gibi merkeze yakın ilçeler izlediği görülmüştür. Kadın olgu oranının, il merkezinden yapılan başvurularda istatistiksel olarak daha fazla olduğu saptanmıştır (Pearson ki-kare: 44,089; df: 13; p<0,001).

Olguların, rapor talep eden birimlere ve cinsiyete göre dağılımı **Tablo 2**'de görülmektedir.

Cezaevi birimlerinden rapor talep edilen kadın olgu oranının, diğer birimlere göre istatistiksel olarak daha az olduğu saptanmıştır (p<0,001).

TABLO 1: Erişkin adli olguların rapor yılı ve cinsiyete göre dağılımı.

Yıl	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
2014	475	75,2	157	24,8	632	100,0
2015	774	71,1	314	28,9	1.088	100,0
2016	812	71,9	317	28,1	1.129	100,0
2017	1.131	68,3	525	31,7	1.656	100,0
2018	1.337	67,8	607	31,2	1.944	100,0
Toplam	4.529	70,2	1.920	29,8	6.449	100,0

Pearson ki-kare: 14,244; df: 4; p=0,007.

TABLO 2: Olguların, rapor talep eden birimlere ve cinsiyete göre dağılımı.

Talep eden birim	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Polis	2.797	67,6	1.338	32,4	4.135	64,1
Jandarma	1.043	72,8	389	27,2	1.432	22,2
Yargı	482	72,4	184	27,6	666	10,4
Cezaevi/Diğer *	207	95,8	9	4,2	216	3,3
Toplam	4.529	100,0	1.920	100,0	6.449	100,0

*Diğer grubunda 3 erkek 5 kadın toplam 8 olgu vardır. Pearson ki-kare:87,077; df: 3; p<0,001.

Başvuruların aylara ve cinsiyete göre dağılımına bakıldığında; en az rapor talebi erkeklerde %5,9 ile Şubat ayı, kadınlarda ise %6,7 oranı ile ocak ayında; en fazla rapor talebi erkeklerde %10,5 ile aralık ayı, kadınlarda %11 oranı ile ekim ayında düzenlenmiştir. Rapor başvurusu yapılan aylar ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p>0,05$) (Pearson Chi-Square: 18,108; df: 11; $p=0,079$). Mevsimsel dağılım açısından da istatistik-

sel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (Pearson Chi-Square: 0,213; df: 3; $p=0,975$).

Rapor talep edilen olay türlerinin cinsiyete göre dağılımı **Tablo 3**'te görülmektedir.

Adli tıp polikliniğine başvuran erişkin olgular içinde en büyük grubu travma olguları oluşturmaktadır (%88,7). İkinci sırayı %5,5 oranıyla intihar girişimi olguları, üçüncü sırayı %2'lik oran ile kaza nedenli zehirlenmeler almaktadır. Erkek ve kadın ol-

TABLO 3: Cinsiyete göre rapor talep konularının dağılımı.

Rapor talep konusu	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Travmalar	4.184	73,1	1.536	26,9	5.720	88,7
İntihar girişimi	132	37,0	225	63	357	5,5
Kaza nedenli zehirlenmeler	65	52,4	59	47,6	124	2
Cinsel istismar	9	15,5	49	84,5	58	0,9
Adli psikiyatrik konular	20	67	9	33,0	29	0,4
Diğer	119	74	42	26,0	161	2,5
Toplam	4.529	100	1.920	100	6.449	100

Pearson ki-kare:315,025; df: 5; p<0,001.

TABLO 4: Yaş gruplarına göre rapor talep konularının dağılımı.

Rapor talep konusu	40 yaş altı		40 yaş üstü		Toplam		ki-kare; p
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	n	%	
Travmalar	2.792	967	1.392	569	5.720	88,7	7,105; 0,008
İntihar girişimi	106	190	26	35	357	5,5	1,007; 0,316
Kaza nedenli zehirlenmeler	39	34	26	25	124	1,9	0,072; 0,789
Cinsel istismar	7	45	2	4	58	0,9	Fisher's 0,231
Adli psikiyatrik konular	12	3	8	6	29	0,5	Fisher's 0,245
Diğer	93	31	26	11	161	2,5	0,331; 0,535
Toplam	3.049	1.270	1.480	650	6.449	100	0,843; 0,359

gular arasında rapor talep konusu açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmış olup, erkek olgu sayısı, travma nedeni ile başvuranlarda kadınlara göre daha yüksek, kadın olguların sayısı intihar girişimi ve cinsel istismar nedeniyle başvurularda erkeklere göre daha yüksektir ($p<0,001$).

Rapor talep edilen olay türlerinin yaş gruplarına göre dağılımı ise **Tablo 4**'te görülmektedir.

Erişkin olgularda, yaş gruplarına göre rapor talep konuları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmış olup, 40 yaş altındaki olgularda cinsel istismar ve intihar girişimleri fazla iken 40 yaş üstü grupta travma, kaza nedenli zehirlenmeler ve adli psikiyatrik başvurular daha fazladır ($p<0,001$). Diğer yandan olgu türlerine göre 40 yaş altı ve üstünde cinsiyete göre farklılık sadece travma nedeniyle başvurularda söz konusu olup 40 yaş altında travmatik nedenle rapor düzenleme oranı erkeklerde kadınlara göre daha fazladır ($p<0,001$).

Erişkin olgularda cinsiyete göre travma türü, kaza türü, etkili eylem olgularında eylem tarafı ve travma türünün dağılımı **Tablo 5**'te görülmektedir.

Travma olguları, kaza türleri (trafik kazası, iş kazası, diğer kazalar), etkili eylemlerin türü (eş şiddeti, aile içi şiddet, diğer kişiler arası), etkili eylemde kullanılan travma tipi (künt travma, kesici-delici alet yaralanmaları (KDAY) ve ateşli silah yaralanmaları (ASY) şeklinde sınıflandırılarak ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Toplam travmalı olgu sayısı 5.720'dir. Geriye kalan 729 olgu ise intihar girişimleri, kaza nedenli zehirlenmeler, cinsel istismar, adli psikiyatrik ve diğer olguları içermektedir.

Travma nedeni ile rapor düzenlenen erişkin olgularda, travma orijini yani olayın kaza ya da etkili eylem olması ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Travma orijini kaza olan olgularda da kaza türü ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Travma orijini etkili eylem olan olgularda, cinsiyet ile eylem tarafı ve travma türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Eş şiddeti nedeni ile rapor düzenlenen toplam 389 olgunun 338 (%86,9)'i kadın, 51 (%13,1)'i erkektir, istatistiksel olarak kadın olgular erkeklere göre oldukça fazladır. Kişiler arası şiddet olgularında ise erkek (%82,5) olguların kadınlara göre sayısının daha fazla olduğu dikkat çekicidir ($p<0,001$). Diğer yandan, etkili eylem olgularında, kesici-delici alet yaralanması (%92,8) ve ateşli silah yaralanması nedeni ile rapor düzenlenen olguların büyük çoğunluğunun erkek (%90,7) olduğu görülmüştür ($p<0,001$).

Diğer nedenlerle rapor düzenlenen 161 olgunun 76'sında alkol tetkiki istendiği, geri kalan olgular içinde malpraktis, yaş tahmini, tox-drug tetkiki vb. olgular olduğu saptanmıştır.

Travma olgularında cinsiyete göre yaralanma ağırlığı ile ilgili hususların dağılımı **Tablo 6**'da görülmektedir. Tablo, travma olgu sayısı olan 5.720 olgu üzerinden değerlendirilmiştir.

Travma nedeni ile rapor düzenlenen olguların %36'sında yaralanmanın basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek derecede hafif olmadığı, %6,6'sında yaşamsal tehlike olduğu, %0,6'sında yüzde sabit iz olduğu, %26,8'inde kırık olduğu, %0,9'unda iş-

TABLO 5: Kaza ve etkili eylem olgularını içeren travmalarda olay türüne göre cinsiyet dağılımı.

	Erkek		Kadın		Toplam		p
	n	%	n	%	n	%	
Orijin							
Etkili eylemler	2.239	73,0	827	27,0	3.066	53,6	ki-kare: 0,049
Kazalar	1.945	73,2	709	26,8	2.654	46,3	df: 1
Toplam	4.184	100	1536	100	5.720	100,0	p= 0,826
Kaza türü							
Trafik kazası	1.312	72,3	502	27,7	1.814	68,3	ki-kare: 3,215
İş kazası	525	75,8	167	24,2	692	26,0	df: 2
Diğer kazalar	108	72,9	40	27,1	148	5,5	p= 0,200
Toplam	1.945	100	709	100	2.654	100,0	
Etkili eyleme maruz kalan olguların dağılımı							
Diğer kişiler arası şiddet	2.150	82,5	456	17,5	2.606	84,9	ki-kare: 841,453
Eş şiddeti	51	13,1	338	86,9	389	12,6	df: 2
Eş dışı aile içi şiddet	38	53,5	33	46,5	71	2,3	p<0,001
Toplam	2.239	100	827	100	3.066	100,0	
Etkili eylem olgularında travma türü							
Künt travma	1.994	71,2	806	28,8	2.800	91,3	ki-kare: 53,972
KDAY*	157	92,8	12	7,2	169	5,5	df: 2
ASY**	88	90,7	9	9,3	97	3,1	p<0,001
Toplam	2.239	100	827	100	3.066	100,0	

*KDAY: Kesici-delici alet yaralanması, **ASY: Ateşli silah yaralanması.

levde zayıflama/işlev yitimi olduğu saptanmıştır. Erkeklerin yaralanma ağırlığının istatistiksel olarak kadınlardan daha ağır olduğu saptanmıştır. Travmalı olguların %73,1'i erkektir; basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olmayan yaralanmaların %80,9'u, yaşamsal tehlike oluşan yaralanmaların %85,9'u, yüzde sabit iz oluşan yaralanmaların %83,3'ü, vücutta kırık oluşan yaralanmaların %81'i, işlev zayıflığı/yitimi niteliğinde sekel kalan olguların %81,5'i erkek olgulardır.

TARTIŞMA

Çalışmamızda bildirilen tarihler arasındaki 4.5 yıllık süreçte MSKÜ-TF Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Tıp Polikliniğinde düzenlenen raporların %85,3'ü 18 yaş üzerindeki yetişkin olgulardır ve bunların %70,2'si erkek, %29,8'i kadındır. Yapılan benzer çalışmalarda kadın adli olgu oranının %15 ile %35 arasında değiştiği bildirilmiştir.^{1-8,11-13} Çalışmalardaki oran farklılığı, bölgesel farklılıklardan kay-

naklanabileceği gibi çalışmaların kapsadığı olgu grubundan da kaynaklanabilmektedir. Bizim çalışmamız sadece 18 yaş üstü yetişkin olguları kapsamaktadır, diğer çalışmaların kapsamı ise acil servise ya da adli tıp polikliniğine yansıyan tüm adli olguları kapsamaktadır. Son yıllardaki kadın olgu sayısı, polikliniğimizin hizmete girdiği ilk yıllardaki kadın olgu sayısına göre artış göstermiştir (Tablo 1). Bunun nedeni; bölgemizde kadın olguların adli olaylara katılma oranında artış ile açıklanabileceği gibi, yıllar içinde giderek artan nüfus yoğunluğuna ve kadınların şikâyet etme ve hukuksal yollara başvurma konusundaki farkındalıklarının artmasına da bağlanabilir, kesin bir ayırım yapılamamıştır.

Olguların büyük çoğunluğu, il merkezi ve merkeze yakın ilçelerden gelmiş olup, bu durum adli tıp uzmanı bulunan bir yere ulaşım kolaylığına bağlanmış olmakla birlikte, il merkezinden yapılan başvurularında kadın olgu oranının istatistiksel olarak daha fazla olması, kadın olgularda, mahallinde diğer he-

TABLO 6: Cinsiyete göre, yaralanmanın ağırlığı ile ilgili hususların dağılımı.

	Erkek		Kadın		Toplam		p
	n	%	n	%	n	%	
Basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde;							
Hafif olduğu	2.523	68,8	1.143	31,2	3.666	64,0	ki-kare: 97,234
Hafif olmadığı	1.661	80,9	393	19,1	2.054	36,0	df:1
Toplam	4.184	100	1.536	100	5.720	100,0	p<0,001
Yaşamsal tehlike							
Var	324	85,8	53	14,2	377	6,6	ki-kare: 33,638
Yok	3.860	72,2	1.483	27,8	5.343	93,4	df:1
Toplam	4.184	100	1.536	100	5.720	100,0	p<0,001
Yüzde sabit iz							
Var	30	83,3	6	16,7	36	0,6	ki-kare:23,084 df:2 p<0,001
Yok	3.815	72,3	1.459	27,7	5.272	92,2	
6 ay sonra değerlendirme	341	82,8	71	17,2	412	7,2	
Toplam	4.186	100	1.536	100	5.720	100,0	
Kırk ağırlığı							
Yok	2.944	70,2	1.247	29,8	4.191	73,2	ki-kare:68,498
Hafif (1)	272	83,4	54	16,6	326	5,7	df:3
Orta (2-3)	576	80,9	136	19,1	712	12,5	p<0,001
Ağır (4-5-6)	392	79,8	99	20,2	491	8,6	
Toplam	4.184	100	1.536	100	5.720	100,0	
İşlev zayıflığı/yitimi							
Var	44	81,5	10	18,5	54	0,9	ki-kare: 10,354
Yok	3.717	72,5	1.409	27,5	5.126	89,6	df:2
18 ay sonra	423	78,3	117	21,7	540	9,5	p=0,006
Toplam	4.184	100	1.536	100	5.720	100,0	

kimler tarafından verilen adli raporlarla yetinme olasılığının fazla olduğunu düşündürmektedir. Yapılan benzer çalışmalarda da il merkezinden yapılan başvuruların çoğunlukta olduğu belirtilmiş ancak cinsiyet karşılaştırması yapılmamıştır.^{7,13}

Rapor talep eden birimlerin dağılımına bakıldığında (Tablo 2); olguların %64,1'i emniyet, %22,2'si jandarma olmak üzere toplam %86,3'ü kolluk birimlerinden, %10,4'ü yargı, %3,3'ü cezaevinden yönlendirilmiştir. Kolluk birimlerinden olan rapor talebi fazlalığı, adli tıp polikliniğinin şehir içinde birinci basamak adli tıp hizmetlerini karşılıyor olmasına bağlanmıştır. Erzurum Adli Tıp Şube Müdürlüğüne gelen adli rapor taleplerinin %91,6'sının Cumhuriyet Başsavcılıklarından yapıldığı bildirilmiştir.¹² Bu farklılığın nedeni, Adli Tıp Şube Müdürlüklerine sadece

Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden, direkt savcılıklar tarafından rapor talebi olmasıdır. Polikliniğimize Savcılık adına kolluk birimlerinden rapor talebi yapılıyor olması bu birimlerden gelen talep oranının yüksekliğini açıklayabilir. Cezaevi birimlerinden rapor talep edilen kadın olgu oranının, diğer rapor talep birimlerine göre istatistiksel olarak daha az olduğu saptanmıştır. Bu durum cezaevlerindeki kadın sayısının az olmasıyla ilişkili olabilir.

Çalışmamızda erişkinler için düzenlenen adli raporların %27,7'sinin sonbahar, %22,9'unun kış, %23,4'ünün ilkbahar, %26,1'inin yaz mevsiminde düzenlendiği görülmüştür. Aylara ve cinsiyetlere göre dağılıma bakıldığında; en az rapor erkeklerde %5,9 ile şubat ayı, kadınlarda ise %6,7 oranı ile ocak ayında; en fazla rapor erkeklerde %10,5 ile aralık ayı,

kadınlarda %11,0 oranı ile ekim ayında düzenlendiği görülmüştür. Rapor başvurusu yapılan aylar ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Mevsimsel dağılım açısından da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bazı çalışmalarda bizim sonuçlarımızla uyumlu mevsimsel farklılık olmadığı bildirilmiştir.^{3,6,11} Bölgesel farklılıkların bildirildiği çalışmalar da mevcuttur.^{7,12,13} Dicle Üniversitesi Adli Tıp Ana Bilim Dalında ve Erzurum Adli Tıp Şube Müdürlüğünde yapılan çalışmalarda adli olguların en fazla kış mevsiminde müracaat ettiği bildirmişken, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Polikliniğinde yapılan çalışmada ise en fazla başvurunun yaz aylarında olduğu bildirilmiştir.^{7,12,13} Çalışmamızda gerek iklimsel gerekse bölgesel nedenlerle olan nüfus hareketleri adli olgu sayısını etkilemekle birlikte bu durum cinsiyete göre farklılık arz etmemektedir.

Olay türüne göre cinsiyet farklılığının dağılımına bakıldığında; adli tıp polikliniğine başvuran erişkin olguların büyük grubunun travma olguları (%88,7) olduğu görülmüştür, bunu %5,5 oranıyla intihar girişimi olguları, %2'lik oran ile kaza nedenli zehirlenme olguları, %0,9 oranı ile cinsel istismar olguları izlemiştir. Olay türü açısından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmış olup, travma nedeni ile başvuranlarda erkek, intihar girişimi ve cinsel istismar nedeni ile başvuranlarda kadın olgu oranı daha fazla bulunmuştur (Tablo 3). Yapılan benzer çalışmalarda, en büyük olgu grubunun travmalar olduğu bildirilmekle birlikte, çoğunda cinsiyete göre karşılaştırma yapılmadığı görülmüştür.^{1,5,7,12-14}

Edirne'de yapılan bir çalışmada; olgu türlerine göre sadece intihar girişimlerinde kadın olgular çoğunlukta iken trafik kazaları, kesici-delici alet yaraları, müessir fiiller, ateşli silah yaraları, düşme, zehirlenme ve elektrik çarpmalarında erkek olguların çoğunlukta olduğu, iş kazası ve patlamaya maruz kalanların tamamının erkek olduğu bildirilmiştir.¹ Süleyman Demirel Üniversitesinde zehirlenme olgularının %61,29'unu kadınların oluşturduğu bildirilmiş olup bu çalışmada, intihar girişimleri ayrı bir grup olarak değerlendirilmemiştir.² Abant İzzet Baysal Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Merkezi Acil Servisine başvuran adli olguların cinsiyetleri ile

düzenlenen adli raporların türü arasında istatistiksel yönden anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.⁴ Ancak bu çalışmadaki karşılaştırma, trafik kazası, yüksekten düşme ve diğer grubu arasında yapılmıştır. Fırat Üniversitesi Fırat Tıp Merkezi Acil Servisine intihar girişimi sonucu başvuran olguların %71,6'sının kadın olduğu, Adana Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Servisine başvuran adli olgularda trafik kazalarının en sık 26-33 yaş grubu erkeklerde, zehirlenmelerin en sık 18-25 yaş grubu kadınlarda görüldüğü bildirilmiştir.^{9,10}

Ketenci ve ark.nın çalışmasında cinsel istismar olgularının adli raporların %1,2'sini oluşturduğu, Gaziantep'te yapılan çalışmada, cinsel istismar olgularının %7,7 oranında olduğu ve bu olguların %78,7'sinin kadın olduğu bildirilmiştir.^{12,14} Cinsel suç olguları için adli tıp şube müdürlüklerinden ziyade tam teşekküllü hastanelerden rapor talep edilme eğilimi olduğu düşünülmüştür. Ancak bizim çalışmamızda, cinsel suç olgu sayısının görece az olmasının nedeni çalışmanın, sadece 18 yaş üstü erişkin grubu kapsıyor olmasına bağlıdır. Bölgemizde daha önce cinsel saldırı ile ilgili yapılan çalışmalarda cinsel saldırı olgularının büyük çoğunluğunun 19 yaş altı ergen grubun (%63,3) oluşturduğu ve cinsel saldırıya uğrayan olguların %90,3'ünün kadın olduğu bildirilmiştir.^{21,22}

Erişkin olgularda yaş gruplarına göre rapor talep konuları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmış olup 40 yaş altındaki olgularda cinsel istismar ve intihar girişimleri fazla iken 40 yaş üstü grupta travma ve kaza nedenli zehirlenmeler daha fazladır (Tablo 4). Acil servislere yansıyan adli olgular için yapılan çalışmalarda, zehirlenme olgularının oranı, adli tıp polikliniklerine yansıyan adli olgulardan daha fazla olup, en az zehirlenme oranı adli tıp şube müdürlüklerindeki olgularla yapılan çalışmalarda bildirilmiştir.^{1,2,4-7,12-14} Adli mercilerin, gerek kaza nedenli gerekse intihar girişimi orijinli zehirlenmelerde ilk alınan adli raporlarla yetindiği düşünülmektedir. Cinsiyete göre değerlendirme yapılmış olan çalışmaların tümünde, zehirlenme olgularında kadın oranının fazla olduğu görülmektedir.^{4,5,10} Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servisinde yapılan çalışmada intihar girişimi olgularının %3,7 oranında olduğu bunların üçte ikisinin kadın olduğu, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Adli

Tıp Polikliniğinde yapılan çalışmada, intihar girişimlerinin %3,9 olduğu bildirilmiştir.^{1,13} Çalışma bulgularımız, kapsam ve yöntem benzerliği olan çalışmalarla uyumlu bulunmuştur.

Travma nedeni ile rapor düzenlenen erişkin olgularda, travma orijini yani olayın kaza ya da etkili eylem olması ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Travma orijini kaza olan olgularda da, kaza türü ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Travma orijini etkili eylem olan olgularda, cinsiyet ile eylem tarafı ve travma türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmış olup eş şiddeti nedeni ile rapor düzenlenen kadın olgular (%86,9) erkeklere göre oldukça fazla iken, kişiler arası şiddet olgularında erkek olguların (%82,5) kadınlara göre oldukça fazla olduğu saptanmıştır. Diğer yandan, etkili eylem olgularında kesici-delici alet yaralanması (%92,9) ve ateşli silah yaralanması (%90,7) nedeni ile rapor düzenlenen olguların ezici çoğunluğu erkektir (Tablo 5). Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda, travma olguları, kaza nedenli ya da etkili eylemler şeklinde ayrılmamış, etkili eylemler de, eş şiddeti ve diğer kişiler arası şiddet şeklinde ayrılmamıştır. Adli Tıp Şube Müdürlüğüne ya da acil servislere yansıyan eş şiddeti olguları, diğer olgulardan bağımsız olarak ayrıca çalışılmıştır.²³⁻²⁶ Bununla birlikte, cinsiyete göre değerlendirme yapılan çalışmalarda, çalışma bulgularımızla uyumlu bir şekilde ateşli silah yaralanması ve kesici-delici alet yaralanması olgularının büyük çoğunluğu erkektir.^{1,4,5,10}

Travma nedeni ile rapor düzenlenen olguların %36'sında yaralanmanın basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek derecede hafif olmadığı, %6,6'sında yaşamsal tehlike olduğu, %0,6'sında yüzde sabit iz olduğu, %26,7'sinde kırık olduğu, %0,9'unda işlevde zayıflama/işlev yitimi olduğu saptanmıştır. Yaralanmaların çoğunluğunun basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olması, aynı şekilde yaşamsal tehlike, yüzde sabit iz, kalıcı işlev zayıflığı/yitimi niteliğinde yaralanması olan olguların az olması, hastanemiz Adli Tıp Polikliniğinde birinci basamak adli tıp hizmeti sunulmasına bağlanmıştır. Erkeklerin yaralanma ağırlığının istatistiksel olarak kadınlardan daha ağır olduğu görülmüştür. Öyle ki

travmalı olguların %73,1'i erkek iken (Tablo 3), basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olmayan yaralanmaların %80,9'u, yaşamsal tehlike oluşan yaralanmaların %85,8'i, yüzde sabit iz oluşan yaralanmaların %83,3'ü, vücutta kırık oluşan yaralanmaların %81'i, işlev zayıflığı/yitimi niteliğinde sekel kalan olguların %81,5'i erkektir (Tablo 6). Diğer çalışmalarda cinsiyete göre yaralanma ağırlığının karşılaştırılmadığı görülmüştür.

SONUÇ

Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda, kapsam ve yöntem açısından farklılıklar bulunmakla birlikte, cinsiyete göre adli olgu türlerinin, bölgesel farklılıklar gösterebileceği görülmüştür. Muğla ilinde, erişkin adli olgularda, son yıllarda kadın adli olgu sayısının arttığı, travma nedeni ile başvuranlarda erkek, intihar girişimi ve cinsel istismar nedeni ile başvuranlarda kadın olgu oranının istatistiksel olarak fazla olduğu, eş şiddeti nedeniyle rapor düzenlenen kadın olguların sayısı erkeklere göre oldukça fazla iken, kişiler arası şiddet olgularında erkek olguların sayısının kadınlara göre oldukça fazla olduğu, kesici-delici alet yaralanması ve ateşli silah yaralanması nedeni ile rapor düzenlenen olguların büyük çoğunluğunun erkek olduğu ve erkeklerin yaralanma ağırlığının istatistiksel olarak kadınlardan daha ağır olduğu görülmüştür. Toplumsal olarak önce toplumsal cinsiyet eşitliğini önemseyen, farkındalığı geliştiren çalışmalara ve eğitim programlarına öncelik verilmesi, şiddetle mücadele eğitimlerine ağırlık verilmesi, kadın ve özellikle erkeklere yönelik farkındalık çalışmalarının artırılması, kadına yönelik şiddet olaylarında; intihar girişimi, cinsel istismar ve ev içi şiddet açısından kadınların korunması için önlemler alınması gerektiği sonucuna varılmıştır. Toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik çalışmaların, bu amaca katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Yeşim Gök, Yasemin Balcı, Ümit Ünüvar Göçeoğlu, Burcu Ersoy; **Tasarım:** Yeşim Gök, Yasemin Balcı, Ümit Ünüvar Göçeoğlu, Burcu Ersoy; **Denetleme/Danışmanlık:**

Yeşim Gök, Yasemin Balcı, Ümit Ünüvar Göçeoğlu, Burcu Ersoy; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Yeşim Gök, Yasemin Balcı, Ümit Ünüvar Göçeoğlu, Burcu Ersoy; **Analiz ve/veya Yorum:** Yeşim Gök, Yasemin Balcı, Ümit Ünüvar Göçeoğlu, Burcu Ersoy; **Kaynak Taraması:** Yeşim Gök, Yasemin Balcı; **Makalenin Yazımı:** Yeşim Gök, Yasemin Balcı, Ümit Ünüvar Göçeoğlu, Burcu Ersoy; **Eleştirel İnceleme:** Yeşim Gök, Yasemin Balcı, Ümit Ünüvar Göçeoğlu; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Yeşim Gök, Yasemin Balcı, Ümit Ünüvar Göçeoğlu; **Malzemeler:** Yeşim Gök, Yasemin Balcı, Ümit Ünüvar Göçeoğlu, Burcu Ersoy.

KAYNAKLAR

- Altun G, Azmak AD, Yılmaz A, Yılmaz G. [The characteristics of the cases which admitted to Emergency Department of Trakya University Medical Faculty]. Adli Tıp Bülteni. 1997;2(2):62-6. [Crossref]
- Yavuz MS, Özgüner İF. [Evaluation of forensic cases applied to Emergency Department of Süleyman Demirel University Medical School Hospital between 1999-2001]. Adli Tıp Derg. 2003;17(1):47-53.
- Türkmen N, Akgöz S, Çoltu A, Ergin N. [Evaluation of legal cases admitted to Uludağ University Medical School Emergency Department]. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 2005;31(1):25-9.
- Korkmaz T, Kahramansoy N, Erkol Z, Sarıçıl F, Kılıç A. [Evaluation of forensic cases applied to the emergency department and prepared forensic reports]. Med Bull Haseki. 2012;50:14-20.
- Karasu M, Isır BA, Aydın N, Dülger HE. [Assessing the forensic reports documented by Forensic Medicine Department of Medicine Faculty of Gaziantep University between 1998 and 2005 years]. Gaziantep Med J. 2009;15(1):10-15.
- Kukul Güven FM, Bütün C, Yücel Beyaztaş F, Eren ŞH, Korkmaz İ. [Evaluation of forensic cases admitted to Cumhuriyet University Hospital]. ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi. 2009;10(3):23-8.
- Tıraşçı Y, Durmaz U, Altınal A, Bulut K, Özdemir Y, Cengiz D, et al. [Retrospective evaluation of forensic reports drafted between 2012-2015 by Dicle University Forensic Medicine Department]. Dicle Med J. 2016;43(3):424-30.
- Koylu S, Karbeyaz K. [The Evaluation of the relationship between alcohol and forensic cases admitted to Eskişehir Osmangazi University Faculty of Medicine Department of Forensic Medicine]. Osmangazi J Med. 2018;41(3):216-25.
- Küçük H, Aksu A. [Investigation of suicide cases in Elazığ in terms of forensic medicine]. Düşünen Adam. 2002;15(1):16-20.
- Seviner M, Kozacı N, Ay MO, Açıkalin A, Çökük A, Gülen M, et al. [Analysis of Judicial Cases at Emergency Department]. Cukurova Med J. 2013;38(2):250-60.
- Karanfil R, Zeren C. [Retrospective evaluation of cases referred to Forensic Medicine Department of Kahramanmaraş Sütçü İmam University Medical Faculty between 2009-2010]. Adli Tıp Dergisi. 2011;25(3):183-90.
- Ketenci HÇ, Kır MZ, Başbulut AZ, Beyhun NE. [Evaluation of cases referred to Division of Council of Forensic Medicine in Erzurum]. Adli Tıp Dergisi. 2013;27(2):87-93. [Crossref]
- Uluçay T, Ziver A, Zeyfoğlu Y, Yavuz MS, Aşirdizer M. [The evaluation of cases which applied to Forensic Medicine Polyclinic of Medical Faculty of Celal Bayar University]. Adli Tıp Dergisi. 2006;20(2):22-9.
- Akbaba M, Baransel Isır A, Karaarslan B, Dülger HE. [Evaluation of the forensic reports documented at the department of Forensic Medicine of Gaziantep University (2005-2011)]. Adli Tıp Bülteni. 2012;17(2):10-8. [Crossref]
- Tonini S, Lanfranco A, Dellabianca A, Lumelli D, Giorgi I, Mazzacane F, et al. Work-related stress and bullying: gender differences and forensic medicine issues in the diagnostic procedure. J Occup Med Toxicol. 2011;6(1):29. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Kanchan T, Menezes RG. Suicidal poisoning in Southern India: gender differences. J Forensic Leg Med. 2008;15(1):7-14. [Crossref] [PubMed]
- Kanchan T, Menon A, Menezes RG. Methods of choice in completed suicides: gender differences and review of literature. J Forensic Sci. 2009;54(4):938-42. [Crossref] [PubMed]
- Kanchan T, Menezes RG. Suicidal hanging in Manipal, South India—victim profile and gender differences. J Forensic Leg Med. 2008;15(8):493-6. [Crossref] [PubMed]
- Sjögren H, Valverius P, Eriksson A. Gender differences in role of alcohol in fatal injury events. Eur J Public Health. 2006;16(3):267-71. [Crossref] [PubMed]
- Häkkanen-Nyholm H, Putkonen H, Lindberg N, Holli M, Rovamo T, Weizmann-Henelius G. Gender differences in Finnish homicide offence characteristics. Forensic Sci Int. 2009;186(1-3):75-80. [Crossref] [PubMed]
- Balcı Y, Erbaş M, Işık Ş, Karbeyaz K. [Evaluation of the sexual assault crimes in Muğla Forensic Medicine Department]. Adli Tıp Bülteni. 2014;19(2):87-95. [Crossref]
- Erbaş M, Kadı G, Balcı Y, Ünüvar Göçeoğlu Ü. [Evaluation of sexual assault cases among youths appealed to Muğla Directorate of Forensic Medicine Council]. Adli Tıp Bülteni. 2019;24(1):9-16. [Crossref]
- Kılıçoğlu DB, Buran CF, Sağlık Küçük Z. [Forensic medical analysis of the domestic violence against women attempts to the emergency department: Izmir case]. J Human Sci. 2016;13(3):4764-79. [Crossref]
- Tokdemir, M, Devenci SE, Açık Y. Evaluation of Women Who Applied to Elazığ Forensic Medicine Department Due to Exposure to Violence by Their Husband]. Fırat Med J. 2003;8(1):39-44.
- Toka H, Karbeyaz K, Balcı Y, Akkaya H, Eryürük M, Gündüz T. [Evaluation of domestic violence against women in Eskişehir]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2009;10(2):261-76.
- Arslan MM, Yarımoğlu B, Çekin N, Hilal A. [The evaluation of intimate violence cases attended to Adana branch of council of forensic medicine]. Türkiye Klinikleri J Foren Med. 2005;2:39-43.